

Via e-post till:
Finansdepartementet

[E-post: fi.remissvar@regeringskansliet.se](mailto:fi.remissvar@regeringskansliet.se)

2018-12-06

Remissvar

Er ref: Fi2018/030525/B

Vår ref: FI Dnr 241/2

Genomförande av 2018 års ändringsdirektiv till EU:s fjärde penningtvättsdirektiv

Finansbolagen förening (Finansbolagen) uppmärksammade för en tid sedan att rubricerat förslag var ute på remiss. Mot bakgrund av att Finansbolagens medlemmar berörs av förslagen – och med hänsyn till förslagets ingripande karaktär väljer Finansbolagen att avge yttrande i valda delar av förslaget.

Sammanfattning

- Utredningens förslag för genomförandet av 2018 års ändringsdirektiv¹ går i vissa delar utöver ändringsdirektivets krav.
- Finansbolagen avstyrker att fler konton än bank- och betalkonton samt bankfack ska omfattas av regleringen och att inhämtning av dessa ska få ske även för andra ändamål än för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.
- Endast Finanspolisen och Säkerhetspolisen bör få tillgång till uppgifterna i mekanismen. Skatteverket bör inte administrera mekanismen, istället bör Finanspolisen eller Säkerhetspolisen ansvara för detta.
- Möjlighet att i mekanismen inhämta uppgifter för beskattningsändamål, utskningsändamål, kontroll av näringsförbud samt åtgärder för att fullgöra internationella förpliktelser omfattas inte av ändringsdirektivet och går långt utöver vad som är motiverat och lämpligt ur integritetssynpunkt.
- En regel som befriar kreditinstituten från ansvar när uppgifter hämtats genom mekanismen bör införas.
- Lagstiftaren bör tillse att undantagen, för vilka en verksamhetsutövare inte behöver inhämta uppgift om verklig huvudman i 3 kap. 8 § PTL motsvarar

¹Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/843 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och om ändring av direktiven 2009/138/EG och 2013/36/EU.

undantagen som görs i lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän (registerlagen). En sådan ändring faller inom ramen för genomförandet av ändringsdirektivet.

Generella kommentarer

Finansbolagen ser positivt på förslag som innebär att arbetet mot att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism ytterligare stärks. Dock saknas bärande skäl att vid den svenska implementeringen gå längre än de krav som uppställs enligt ändringsdirektivet.

Det nu aktuella förslaget går i väsentliga delar utöver ändringsdirektivets krav. De skäl som framförs i promemorian inte är tillräckligt starka eller motiverar en sådan överreglering varför Finansbolagen avstyrker vissa av förslagen.

Verksamhetsutövarna lägger ned stora resurser på arbetet mot all slags brottslighet som drabbar verksamhetsutövarna eller genomförs i deras verksamheter, penningtvätt inbegripet. Det måste emellertid finnas en balans mellan de brottsvårdande myndigheternas tillgång till information om enskilda och den enskildes rätt till personlig integritet. Finansbolagen ställer sig starkt frågande till om utredaren i tillräcklig utsträckning tagit hänsyn till den sistnämnda aspekten.

Specifika kommentarer

Mekanism för bank- och betalkonton

Av ändringsdirektivet art. 32a kan utläsas att syftet med mekanismen är att ge finansunderrättelseenheter och andra behöriga myndigheter en möjlighet att med nödvändig skyndsamhet få tillgång till de uppgifter som finns uppräknade i artikelns punkten 3. Uppgifterna ska göra det möjligt att fastställa identiteten hos fysiska eller juridiska personer som innehar eller kontrollerar betalkonton och bankkonton som identifieras med IBAN-nummer och bankfack som innehas av ett kreditinstitut inom deras territorium.

Det framgår att det är finansunderrättelseenheter och andra behöriga myndigheter som ska fullgöra skyldigheterna enligt ändringsdirektivet (bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism). För svenskt vidkommande torde det alltså röra sig om Finanspolisen och Säkerhetspolisen, som ska beredas tillträde till mekanismen enligt ändringsdirektivet.

Utredaren bakom det svenska förslaget har gått utöver ändringsdirektivets krav. Andra myndigheter har föreslagits få tillgång till mekanismen och dessutom har Skatteverket föreslagits ansvara för driften av detta. Förutom Skatteverket föreslås även Kronofogden få tillgång till mekanismen. Utredaren motiverar detta med att dessa myndigheter enligt gällande rätt har samma frågerätt som Finanspolisen och redan idag har en möjlighet att få del av uppgifterna som kommer att finnas i mekanismen, Skatteverket inom ramen för sin beskattningsverksamhet och Kronofogden i syfte att utreda om det finns tillgångar m.m. hos en enskild.

En sådan utvidgning av möjligheten för andra myndigheter att nyttja mekanismen bör vara föremål för en separat diskussion på politisk nivå. Förslaget i denna del är alltför långtgående och går utöver ändringsdirektivet.

Mekanismen kommer att innehålla uppgifter om namn, personnummer (eller organisationsnummer/samordningsnummer) och kontonummer. Mekanismen kommer att ge direkt tillgång till uppgifterna för de som har tillgång till det. Det innebär att myndigheterna utan att misstanke föreligger kommer att kunna få tillgång till ovan nämnda personuppgifter utan att den enskilde känner till detta. Det är ett allvarligt intrång i den personliga integriteten hos den enskilde.

Det finns starka skäl att begränsa tillgången till uppgifterna i vidare mån än som absolut krävs enligt ändringsdirektivet – främst i syfte att värna om den personliga integriteten och för att minimera riskerna för intrång av obehöriga, läckage eller spridningar av uppgifterna. Utredaren nämner att det inte rör sig om känsliga uppgifter (kön, ras, religiös tillhörighet etc.). Finansbolagen delar inte den uppfattningen och menar att uppgifterna i mekanismen måste anses som känsliga – särskilt om de hamnar på avvägar.

Den sekretess som omgärdar en bank eller finansbolags kunder är väl beprövad och pålitlig. För ett kreditinstitut finns helt andra incitament att värna om sina kunders integritet än vad som är fallet hos flera myndigheter, främst eftersom kreditinstitutet också skadas vid en incident. I närtid har vi fått uppleva allvarliga säkerhetsbrister i behandlingen av personuppgifter hos svenska myndigheter, vilket än mer talar för att lagförslaget ska hålla sig så nära direktivets krav som möjligt och inte exponera uppgifterna för fler myndigheter och användare än absolut nödvändigt utifrån ändringsdirektivet.

Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker Finansbolagen förslaget i den del som ger andra myndigheter än finansunderrättelseenheter och andra behöriga myndigheter (vars primära syfte är att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism) tillgång till mekanismen.

I sammanhanget kan även nämnas att Finansbolagen redan när förslaget till ändringsdirektivet var ute på remiss (Fi2016/02651 – Konsultation avseende förslag till revidering av det fjärde penningtvättsdirektivet) uppmärksammade utredaren på att lagstiftaren i implementeringen inte skulle gå utöver direktivets krav.

Konton som ska omfattas

Finansbolagen anser att endast konton som ger den enskilde möjlighet att göra överföringar/betalningar ska omfattas av lagen. Enligt förslaget ska i princip alla typer av konton omfattas, trots att man utifrån ändringsdirektivet inte kräver detta. Ändringsdirektivet nämner betal- och bankkonton som har ett IBAN-nummer – typiskt sett ett konto för betalningar/överföringar både nationellt och internationellt, vilket även utredaren konstaterar på sid. 56 i promemorian. Det torde även vara just denna information som är av intresse för Finanspolisen vid en utredning.

Förslaget i denna del går utöver direktivet och är otydligt i sin nuvarande utformning och avstyrks därför.

Bevarandetiden av uppgifter

Bevarandetiden för uppgifter bör korrelera mot bevarandetiden som uppställs enligt 5 kap. 3 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorisms (PTL). Som förslaget ligger nu innebär det ett ökat och onödigt administrativt arbete för finansbolagen eftersom verksamhetsutövarna enligt den föreslagna bestämmelsen (2 §) i den nya lagen ska bevara uppgifterna längre än vad PTL kräver.

Namnuppgifter

Enligt 3 § i förslaget till ny lag föreslås att verksamhetsutövaren ska inhämta **fullständigt** namn på kunden. Detta stämmer inte överens med kraven enligt PTL som endast fordrar att verksamhetsutövaren ska inhämta namn. Finansbolagen föreslår därför att 3 § föreslagna lagen anpassas till PTL genom att endast kräva namn. Även ändringsdirektivet föreskriver att namn ska anges i registret.

Möjlighet till undantag från mekanismen

Utredaren resonerar på sid. 106f i promemorian kring frågan om mindre finansiella företags möjligheter att ansluta sig till mekanismen och diskuterar i det sammanhanget möjligheten att dessa skulle rapportera uppgifter manuellt till ett separat system. Så småningom kommer utredaren fram till slutsatsen att det inte är lämpligt och att ett undantag från skyldigheten endast ska ske i yttersta undantagsfall.

Denna möjlighet till undantag bör finnas för mindre finansiella institut som inte tillhandahåller fler än ett par konton eftersom skyldigheten att tillhandahålla alla uppgifter i mekanismen för dessa mindre institut inte framstår som proportionerlig ställt mot arbetsbördan. Det torde dessutom inte vara några större svårigheter för Finanspolisen att begära uppgifterna från ett visst finansiellt institut – antingen direkt eller genom att vissa, av Finanspolisen begärda uppgifter, tillhandahålls i ett separat system för mindre institut.

Ansvarsfrihet för banker och finansbolag

En bestämmelse som befriar finansbolag och banker från ansvar när kunduppgifter lämnat banken eller finansbolagets kontroll bör införas. Reglerna om finansiell sekretess innebär att kreditinstitut gör en sekretessprövning vid en begäran om att få ut uppgifter om konton. I och med mekanismens införande kommer denna process inte att genomföras när Finanspolisen får direkt tillgång till uppgifterna. Det är då angeläget att det klagas att banken och finansbolaget inte har något ansvar för vad som händer efter att uppgifterna lämnat kreditinstitutet.

Övrigt

Finansbolagen vill även uppmärksamma lagstiftaren på ett annat problem som torde ligga inom ramen för det aktuella lagstiftningsärendet och som bör hanteras. I 3 kap. 8 § andra stycket PTL framgår att verksamhetsutövaren inte behöver kontrollera den verkliga huvudmannens identitet när kunden är ett noterat aktiebolag. I registerlagen görs förutom ett liknande undantag ytterligare ett för staten, landsting och kommuner, kommunalförbund och samverkansorgan samt juridiska personer över vilka staten, landsting, kommuner, kommunalförbund och samverkansorgan, var för sig eller tillsammans, har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande inflytande, se prop. 2016/17:173, s. 447 – 451.

Skälet till det bredare undantaget enligt registerlagen är, förenklat, att det inte är nödvändigt med en sådan identifiering av de angivna offentliga enheterna eftersom förhållandena inom dessa typer av organ/bolag redan är transparenta. Detsamma gäller noterade aktiebolag enligt PTL. Både PTL och registerlagen härstammar ur samma direktiv vilket än mer talar för att någon åtskillnad i lagarna inte varit menad. Eftersom syftet med de undantag som görs är att det är onödigt med ett inhämtande av verkliga huvudmän, kan det antas att de som undantas i registerlagen även torde undantas i 3 kap. 8 § PTL.

Stockholm som ovan,

FINANSBOLAGEN FÖRENING

Lars Zacharoff

Saud Rana